

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AUTORITETI I KONKURENCËS
KOMISIONI I KONKURENCËS

VENDIM
Nr. 643, Datë 25.07.2019

“Për hapjen e procedurës së hetimit të thelluar në tregun e importit të grurit dhe prodhimit të miellit ndaj ndërmarrjeve “Agroblend”, “Miell Tirana”, “Bloja” dhe “Atlas”

Komisioni i Konkurrencës me pjesëmarrjen e:

Znj. Juliana LATIFI	Kryetar
Z. Eduard YPI	Zv/Kryetar
Znj. Leida MATJA	Anëtar
Znj. Adriana BERBERI	Anëtar
Z. Helidon BUSHATI	Anëtar

Në mbledhjen e tij të datës 25.07.2019, shqyrtoi çështjen me:

Objekt: Shqyrtimin e “Raportit mbi hetimin paraprak në tregun e prodhimit, importit dhe tregtimit të grurit dhe miellit”.

Bazë ligjore: Neni 4 dhe 9, neni 24, shkronja d, neni 26 dhe neni 43, pika 1, i ligjit nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për Mbrojtjen e Konkurrencës”, i ndryshuar.

Komisioni i Konkurrencës pas shqyrtimit të:

- Raportit mbi hetimin paraprak në tregun e prodhimit, importit dhe tregtimit të grurit dhe miellit,

VËREN SE:

I. Procedura e ndjekur:

1. Nisur nga një ankesë, Sekretariati i Autoritetit të Konkurrencës në zbatim të nenit 28 të ligjit nr. 9121/2003 “Për Mbrojtjen e Konkurrencës”, i ndryshuar, vendosi të realizojë një monitorim në tregun e importit të grurit dhe miellit, për të vlerësuar dhe analizuar kushtet e zhvillimit të konkurrencës në tregjet përkatëse, efektet që mund të sjellë ndonjë nga veçoritë e tregut të grurit, miellit dhe bukës, si dhe për të parë nëse ka elemente që kufizojnë ose shtrembërojnë konkurrencën në këtë treg.

2. Komisioni i Konkurrencës, në përfundim të monitorimit, bazuar në nenin 4 dhe 9, nenin 24, shkronja d dhe nenit 42, pika 1, të ligjit 9121, datë 28.07.2003 “Për Mbrojtjen e Konkurrencës”, me propozim të Sekretariatit, me anë të Vendimit Nr. 551, datë 04.10.2018 të Komisionit të Konkurrencës, “Për hapjen e procedurës së hetimit paraprak në tregun e importit, prodhimit dhe tregtimit të miellit” vendosi hapjen e hetimit paraprak në tregun e importit, prodhimit dhe tregtimit të miellit për periudhën kohore nga 1.1.2017 deri në 30.09.2018, për të vlerësuar nëse ka ose jo shenja të kufizimit të konkurrencës, sipas parashikimeve të nenit 4 dhe 9 të ligjit nr. 9121/2003.
3. Në zbatim të vendimit nr. 551, datë 04.10.2018 të Komisionit të Konkurrencës, bazuar në nenet 35 dhe 36 të ligjit nr. 9121/2003 dhe Autorizimit të Komisionit të Konkurrencës Nr.563, datë 08.10.2018 "Autorizim inspektorësh", gjatë periudhës së hetimit paraprak u realizua kryerja e inspektimeve pranë ndërmarrjeve që ushtrojnë veprimtarinë e tyre në tregun e importit, prodhimit dhe tregtimit të miellit.
4. Për mbledhjen e fakteve dhe të dhënave të nevojshme në lidhje me hetimin, bazuar në nenin 34 të ligjit nr. 9121, datë 28.07.2003 "Për Mbrojtjen e Konkurrencës", i ndryshuar, gjatë periudhës së hetimit paraprak është kërkuar informacion nga Drejtoria e Përgjithshme e Doganave dhe Agjencia Kombëtare e Ushqimit.
5. Informacioni i administruar, deri në shtator të vitit 2018 nuk ishte i mjaftueshëm për konkludimin e procedurave hetimore. Për këtë arsye, me qëllim vlerësimin dhe kryerjen e një analize të plotë të sjelljes së ndërmarrjeve që operojnë në tregun objekt hetimi, lind nevoja për hetime të mëtejshme, për periudhën shtator 2018-mars 2019 për importin e grurit dhe të miellit.
6. Për sa më sipër, Komisioni i Konkurrencës çmoi se realizimi i plotë i procedurave të hetimit paraprak është i domosdoshëm për të siguruar një vendimmarrje objektive dhe me vendimin nr. 612, datë 19.04.2019 “Për një ndryshim në vendimin e Komisionit të Konkurrencës nr. 551, datë 04.10.2018 “Për hapjen e hetimit paraprak në tregun e importit, prodhimit dhe tregtimit të miellit”, vendosi ndryshimin e objektit të hetimit si dhe zgjatjen e afatit të hetimit deri në datë 1 prill 2019.

II. Analiza e konkurrencës

II.1 Tregu përkatës

7. Në zbatim të ligjit nr. 9121 datë 28.07.2003 “Për Mbrojtjen e Konkurrencës”, i ndryshuar, dhe udhëzimit nr. 76, datë 07/04/2008 “Për përcaktimin e tregut përkatës” tregu përkatës përfshin tregun përkatës të produktit dhe tregun përkatës gjeografik.
8. Bazuar në VKK nr. 551, datë 04.10.2018 “Mbi hapjen e procedurës së hetimit paraprak në tregun e prodhimit importit dhe përpunimit të grurit dhe miellit”, tregu përkatës i produktit përfshin:
  - Tregun e importit të grurit,
  - Tregun e prodhimit/përpunimit të miellit
  - Tregu i importit të miellit

9. Analiza e këtyre tregjeve bëhet e domosdoshme pasi, ndërmarrjet më të mëdha në tregun e prodhimit të miellit janë importuesit më të mëdhenj të grurit dhe çdo shtrembërim i konkurrencës në tregun e importit të grurit, jep efekte të drejtpërdrejta në tregun e prodhimit të miellit dhe transmetohet tek prodhuesit e bukës, deri tek konsumatori përfundimtar.
10. Të gjitha ndërmarrjet janë aktive në tregjet e produktit, nëpërmjet ofrimit të tyre, në të gjithë territorin e Shqipërisë. Për vlerësimin e impaktit që shkakton ofrimi, ***treg gjeografik do të konsiderohet territori i Republikës së Shqipërisë, pra tregu i brendshëm.***

II.2 Struktura e tregut

11. Referuar të dhënave të administruara gjatë periudhës hetimore konstatohet se sasia totale e prodhuar dhe importuar e grurit për vitin 2017, nga ku vërehet se rreth 52% është sasi e prodhuar në vend dhe 48% është sasi e importuar. Ndërsa për vitin 2018, sasia e prodhuar në vend është pak më e ulët pra rreth 45 % krahasuar me sasinë e importuar e cila zë rreth 55% të konsumit të brendshëm. Vendet importuese të grurit mbeten Rusi dhe Serbia, me rreth 90% të sasisë totale të importuar.
12. Tregu i importit të grurit është në kufirin e sipërm të një shkalle të moderuar përqendrimi, duke qenë se treguesi HHI është në vlerat 1640, pasi janë rreth 4 ndërmarrje të cilat zotërojnë pjesën kryesore të importit dhe një numër të konsiderueshëm importuesish me pjesë shumë të vogla tregu, nën 1 %.
13. Sasia totale e miellit të prodhuar është 495 mijë ton për vitin 2017, ndërsa për vitin 2018 është rreth 497 mijë ton.
14. Tregu i importit të miellit është në kufirin më të ulët të përqendrimit, ku HHI paraqitet në vlerën e 1147 për vitin 2017 dhe për vitin 2018 me një rënie të konsiderueshme, duke arritur në vlerën prej 567. Edhe përse i takon treguesve në lidhje me peshën e ndërmarrjeve më të mëdha importuese në treg, treguesi është rreth 20-35%, për vitin 2018.
15. Nëntregu i importit të miellit rifuxho (ose me ambalazh mbi 25 kg) (përfshijtur miellin për përdorim vetjak) paraqitet me një nivel të lartë përqendrimi për të gjithë periudhën nën hetim ku treguesi HHI paraqitet në nivelin 4500 deri në 6000.

II.3 Vlerësimi i konkurrencës

II.3.1 Pjesët e tregut

16. Nga analiza e pjesëve të tregut, vërehet se ndërmarrjet AGROBLEND, MIELL TIRANA, BLOJA dhe ATLAS zotërojnë pjesën më të madhe të sasisë së importuar të grurit për të gjithë periudhën nën hetim duke e ruajtur këtë pjesë tregu për të gjithë periudhën. Pjesa e kombinuar e tregut të importit të grurit të këtyre ndërmarrjeve arrin në rreth 70%.
17. Qëndrueshmëria e pjesës së tregut të ndërmarrjeve në tregun e importit të grurit si dhe fuqia e këtyre tre ndërmarrjeve, referuar treguesit CR3, sjell dyshime për ndonjë kufizim të mundshëm të konkurrencës në tregun e importit të grurit.

18. Këto ndërmarrje kanë krijuar një qëndrueshmëri të pozicionit të tyre në treg që vjen si rezultat i shfrytëzimit të linjave të prodhimit të miellit, duke ruajtur këtë pjesë për të gjithë periudhën nën hetim, duke na paraqitur një treg mesatarisht të përqendruar përsa i takon peshës që këto ndërmarrje zënë në tregun e importit të grurit duke u bërë kështu një faktor i rëndësishëm në përcaktimin e ofertës së grurit dhe miellit në tregun e brendshëm.
19. Siç u konstatua edhe në ndarjen e tregut sipas importit të grurit, ashtu dhe në tregun e prodhimit (përpunimit) të miellit në fabrikat vendase, ndërmarrjet Agroblend, Miell Tirana, Bloja dhe Atlas kanë peshën më të madhe në treg në prodhimin e miellit. Linja e prodhimit iu jep mundësinë këtyre ndërmarrjeve të ruajnë këtë pozicion për një periudhë të gjatë.

II.3.2 Barrierat në hyrje

20. Midis importuesve të grurit dhe prodhuesve të miellit ka integrim vertikal dhe ky integrim ju jep atyre fuqinë ekonomike financiare, rrit pengesat në hyrje të ndërmarrjeve të reja si dhe mundësinë e një bashkërendimi të veprimeve ruajtur të njëjtën strukturë tregu.
21. Ndërmarrjet kryesore të integruara vertikalisht kanë pjesën më të madhe të tregut përsa i takon sasisë së grurit të importuar dhe sasisë së miellit të prodhuar duke krijuar mundësinë e koordinimit të sjelljeve të këtyre ndërmarrjeve si rezultat i integritimit vertikal.
22. Meqenëse 4 nga ndërmarrjet zotërojnë pjesë të konsiderueshme të tregut, si dhe duke qenë se burimi i furnizimit të produktit grurë është rreth 97 % nga Rusia dhe Serbia, pra burim i njëjtë furnizimi referuar origjinës, mund të themi se ndërmarrjet importuese të grurit kanë një pozicion të fortë në tregun e rrjedhës së sipërme. Referuar kësaj analize mundësia e koordinimit të sjelljes mes këtyre ndërmarrjeve është më e madhe dhe efektet e bashkëpunimit të tyre mund të ndihen në tregun e rrjedhës së poshtme.

II.3.3 Analiza e çmimit

23. Nga analizimi i të dhënave të administruara, çmimi CIF i importit të grurit paraqet një luhajtje të konsiderueshme, çmimi mesatar mujor i miellit të prodhuar, i cili është nënprodukt i grurit, nuk paraqet një ndryshim. Çmimi mesatar i shitjes së miellit nga ndërmarrjet e blojës nuk ndjek luhajtjet e çmimit të grurit dhe trendi i ndryshimit të tij është i njëjtë për të gjitha ndërmarrjet.
24. Pavarësisht nga ndryshimet e dukshme të çmimit të grurit, trendi i çmimit të shitjes së produktit miell për ndërmarrjet Agroblend, Miell Tirana, Bloja dhe Atlas është paralelisht i njëjtë, duke mos reaguar në asnjë rast të ndryshimit të çmimit CIF.

II.3.4 Importi i miellit

25. Tregu i importit të miellit përbehet nga një numër i madh ndërmarrjesh, ku pjesa më e madhe e tyre zotëron më pak 1% të pjesës së tregut. Gjithashtu konstatohet se struktura e tregut nuk është e qëndrueshme, pasi vërehen ndryshime të dukshme të pjesëve të tregut të ndërmarrjeve për vitet 2017-2018. Sasia e miellit të importuar ka

- pësuar një rënie të dukshme me rreth 50% duke treguar një strukturë aspak të qëndrueshme.
26. Ky treg paraqitet problematik duke qenë se ky produkt futet në tregun vendas si miell gruri pa përcaktuar destinacionin e tij përfundimtar dhe rrjedhimisht edhe cilësinë. Për këtë arsye mund të themi se çmimi i ulët i importit favorizon ndërmarrjet në treg, duke i vendosur ndërmarrjet prodhuese në kushte të pafavorshme të konkurrencës.
  27. Nën tregu i importit të miellit rifuxho (ose me ambalazh mbi 25 kg) (përfundimtar miellin për përdorim vetjak) paraqitet me një nivel të lartë përqendrimi për të gjithë periudhën nën hetim ku treguesi HHI paraqitet në nivelin 4500 deri në 6000.
  28. Gjithashtu edhe përsa i takon treguesve lidhur me peshën që ka në treg ndërmarrjet me fuqi tregu më të madhe vërehet se CR2 ose pesha e 2 ndërmarrjeve me pjesë më të lartë tregu është rreth 95 % për vitin 2017 dhe rreth 75% për periudhën janar – shtator 2018. Por që ndikimi në treg i këtyre ndërmarrjeve nuk është i konsiderueshëm, duke mos pasur fuqi apo peshë për të ndikuar në ofertën e miellit.

II.3.5 Problematika në treg

29. Importi i miellit nga vendet si Serbia, Kosova dhe Mali i Zi, zënë një pjesë të konsiderueshme të sasisë së miellit rifuxho (ose me ambalazh mbi 25 kg) për periudhën hetimore. Ky produkt futet në tregun vendas si miell gruri pa përcaktuar destinacionin e tij përfundimtar dhe çmimi i ulët i importit favorizon ndërmarrjet në treg, duke rritur pjesën e tregut si dhe duke e mbajtur atë për një kohe të gjatë.
30. AKU, në rolin e mbikëqyrësit të cilësisë dhe sigurisë së produkteve ushqimore, nuk përcakton nivelin të proteinës (% proteinike) në “Raportet e Provës” për produktin miell, duke sjell për pasojë mos identifikimin e llojit të produktit apo nivelit të cilësisë së tij. Ky fakt iu jep mundësinë importuesve të miellit të operojnë në treg me çmime më të ulta, për produkte cilësisht të ndryshme.
31. DPD nuk e ka të parashikuar në “Nomenklaturën e Kombinuar të Mallrave 2018” ndarjen e produktit miell gruri sipas karakteristikave dhe cilësisë së produktit dhe destinacionit përfundimtar të produktit (konkretisht miellit) siç dhe rekomandohet në udhëzimin e Ministrisë së Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural nr. 207, datë 31.03.2015. Ky element regjistrimi i produktit pengon identifikimin e llojit të produktit (miell) sipas cilësisë dhe destinacionit përfundimtar të përdorimit.
32. Si përfundim, vlerësohet se ndërmarrjet importuese të grurit dhe prodhuesve të miellit janë të integruara vertikalisht dhe pjesa e kombinuar e tregut të 4 ndërmarrjeve është rreth 70% ; qëndrueshmëria e pjesëve të tregut gjatë periudhës hetimore mundëson ndërmarrjet për t’u bërë faktor përcaktues i ofertës së grurit dhe miellit, duke përjashtuar ndërmarrjet e tjera jo të integruara; sjellja e ndërmarrjeve në lidhje me çmimin e shitjes së produktit miell nuk paraqet trendin e çmimit CIF si dhe trendi i ndryshimit të këtij çmimi paraqitet i njëjtë për të gjitha ndërmarrjet.

Referuar analizës së tregut të importit dhe prodhimit të grurit dhe miellit rezulton se mund të ketë elementë të cilat mund të përbëjnë shkelje të konkurrencës apo sjellje të bashkërenduar nga ndërmarrjet që zënë peshën kryesore në treg “AGROBLEND” dhe “MIELL TIRANA”, “BLOJA” dhe “ATLAS” referuar nenit 4 dhe 9 të ligjit nr. 9121/2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”, i ndryshuar.

PËR KËTO ARSYE:

Komisioni i Konkurrencës, bazuar në nenin 4 dhe 9, nenin 24 shkronja d, nenin 26 dhe nenin 43, pika 1, të ligjit nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për Mbrojtjen e Konkurrencës”, i ndryshuar,

VENDOSI:

1. Hapjen e procedurës së hetimit të thelluar në tregun e importit dhe prodhimit të grurit dhe miellit, konkretisht ndaj ndërmarrjeve “Agroblend”, “Miell Tirana”, “Bloja” dhe “Atlas”;
2. Hetimi i Thelluar do të përfshijë periudhën kohore nga 01.01.2018 deri në 30.06.2019.
3. Raporti i hetimit të thelluar duhet të paraqitet në Komisionin e Konkurrencës jo më vonë 6 muaj nga dalja e këtij vendimi.
4. Ngarkohet Sekretari i Përgjithshëm për njoftimin e këtij vendimi të gjitha palëve të interesuara.

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

KOMISIONI I KONKURRENCËS